

DE SLAVENRING

*Voor Geert,
die altijd een luisterend oor
en een helpende hand biedt*

Van **Simone van der Vlugt** verschenen bij Lemniscaat:

*De amulet
Bloedgeld
De guillotine
Zwarte sneeuw
Jehanne
Schijndood
De slavenring*

De amulet kreeg een Eervolle Vermelding van de Nederlandse Kinderjury 1996 en
Bloedgeld een Eervolle Vermelding van de Jonge Jury 1999.

De guillotine ontving een Eervolle Vermelding van de Zoenjury 2000 en werd genomineerd door de Jonge Jury 2001. *Zwarte sneeuw* werd geselecteerd voor de longlist van de Gouden Uil 2001. *Jehanne* werd genomineerd door de Jonge Jury 2003.

Simone van der Vlugt
De slavenring

Lemniscaat Rotterdam

Wil je meer weten over onze boeken?

Ga naar www.lemniscaat.nl

Dit boek is tot stand gekomen met steun van het Fonds voor de Letteren

Omslag: Roelof van der Schans

© 2003 Simone van der Vlugt

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v. Rotterdam 2003

ISBN 90 5637 486 9

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk: Drukkerij Haasbeek b.v., Alphen aan den Rijn

Bindwerk: Boekbinderij De Ruiter b.v., Zwolle

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig milieuverontreinigend transport is vermeden.

HET RIJNLAND

78 NA CHRISTUS

I

Folkrad weet niet precies wat zijn aandacht heeft getrokken. Zo te zien is er niets aan de hand. Toch voelt hij een rilling vanuit zijn nek over zijn rug trekken.

De middag is al een eind op streek. De zon zakt; vanuit het woud kruipen steeds langere schaduwen over het veld naar de nederzetting aan de rand van het bos.

Folkrad staat op de heuvel en kijkt neer op de verzameling hutten met hun verweerde rieten daken. Vanuit de verte dringen kinderstemmen tot hem door; bij de rivier klinkt gelach en gepraat van vrouwen die water halen voor de voorbereiding van het avondmaal. En dan ziet hij ze. Romeinen!

Hij herkent hen aan hun roodwollen mantels en gepluimde helmen. Ze zijn met z'n tweeën en rijden langs de rivier, tussen het vee door, recht op de nederzetting af.

Folkrad kijkt gespannen toe. Hij ziet hoe zijn vader Servofried, het stamhoofd van de sibbe*, de Romeinse soldaten tegemoet loopt. Vlak voor hen blijft hij staan, wijdbeens, groot en breedgeschouderd, met woest blond haar dat in een bos op zijn rug hangt.

Zonder zijn gezicht te zien weet Folkrad hoe zijn vader de Romeinen aankijkt: vol minachting en weezin, alsof ze het niet waard zijn dat er aandacht aan hen wordt besteed.

Servofried verstaat Latijn, zoals iedereen die gehate taal in grote lijnen kan volgen. De jarenlange Romeinse overheersing heeft de stammen in het Rijngebied intussen wel vertrouwd gemaakt met de taal van de Romeinen.

* achter in dit boek is een verklarende woordenlijst opgenomen

Folkrad houdt zijn ogen strak op de rode mantels gericht. Wat moeten ze nu weer van hen? Wat hebben ze deze keer bedacht om hun bewegingsvrijheid te beperken?

Folkrad overweegt terug te keren naar de nederzetting, maar op dat moment wenden de twee Romeinen hun paarden en rijden weg, in de richting van het woud. Geweldig – nu komen ze zijn kant op.

Folkrad heeft absoluut geen zin in een confrontatie met de soldaten. Met lange passen loopt hij het woud in, zijn boog op de rug. Het is pas voorjaar, maar het is al warm. Het gezoem van zwermen insecten en de bedwelmende geur van hars brengen hem weer tot rust.

Hij loopt regelrecht naar de open plek waar de machtige oude eik staat, als koning van een kring minder imposante bomen. Folkrad blijft staan voor de eeuwenoude boom, die zo breed is dat hij zich nog zou kunnen verschuilen achter de stam als hij zijn armen zou spreiden.

Hij sluit zijn ogen en luistert naar het geruststellende geruis van de bladeren boven zijn hoofd. Het is niet nodig gebeden op te zeggen, te buigen of de boom met omzichtige bewegingen te naderen. Zijn respect is duidelijk genoeg. Iedere dag brengt hij zijn offers. Van alles wat het woud hem schenkt, geeft hij een gedeelte aan de bosgoden, wier aanwezigheid hij hier bij de eik duidelijk kan voelen. En de goden laten hem zelden in de steek. Hij was een van de eerste jongens die de tand van een everzwijn om zijn hals kon hangen, en het neerleggen van zijn eerste wolf, nog niet zo lang geleden, maakte hem tot een van de jongvolwassenen van zijn sibbe. Zo wordt hij nu ook behandeld. Zeventien zonnewendes heeft hij meegemaakt, één te weinig om tot de weerbare mannen van de sibbe te worden gerekend; toch mag hij al deelnemen aan de volksvergadering in het langhuis van zijn vader. Als zoon van het stamhoofd van de Cananefaten heeft zijn stem groot gewicht.

Nog één zonnewende en hij zou al een vrouw mogen kiezen. Niet dat hij daar erg mee bezig is, maar het zou mogen.

Folkrad loopt weg van de eik zonder de majestueuze boom de rug toe te keren. Pas als het groen van het woud hem weer opneemt, draait hij zich om en stapt het struikgewas in. Hij zoekt zijn valkuilen op en inspecteert ze. De takken en bladeren die de kuilen aan het oog onttrekken, liggen er onaangeroerd bij. De strikken zijn leeg, maar hij heeft ze ook vanochtend pas uitgezet. Misschien heeft hij morgen meer geluk.

Zonder haast keert hij terug naar de rand van het woud. Ergens in het dichte groen hoort hij stemmen. Er wordt op snelle toon in het Latijn gesproken en het gekraak van takken komt snel dichterbij.

Folkrad hurkt neer achter een boom. Hij wacht even, bepaalt waar het geluid vandaan komt en sluipt dan dichterbij. Plotseling klinkt er een korte, hoge gil – alsof iemand heel erg schrikt.

In gebukte houding rent Folkrad in de richting van het geluid. Er klinken ruwe mannenstemmen, gevolgd door nog een gil, en dan het geluid van een worsteling en een huilende uitroep.

Geruisloos schiet Folkrad tussen de bomen door. Hij ziet de gestalten van twee paarden schemeren tussen het groen, en dan een gebogen rug in een rode mantel. Een helm ligt op de grond en blikkert in het zonlicht.

Folkrad knielt achter een struik en gluurt tussen het gebladerte door. Hij ziet het blauw van een vrouwenrok. Als hij de takken van de struik iets uiteenbuigt, heeft hij zicht op de blote benen van Branthild, een meisje uit zijn sibbe. Ze ligt op de grond en worstelt om uit de greep van de Romein te komen die boven op haar ligt. De andere Romein kijkt toe met een grijns die Folkrads bloed tot het kookpunt brengt.

Folkrad haalt zijn boog van zijn rug. Voorzichtig komt hij over-eind, legt een pijl aan en trekt de boogpees naar achteren. Hij richt

zorgvuldig en laat de pees los. De pijl zoeft door de lucht en raakt de toekijkende Romein in zijn linkeroog. Brullend valt de man op zijn knieën. De Romein die op Branthild ligt, kijkt gealarmeerd op. Op dat moment boort Folkrads tweede pijl zich in zijn nek. Als hij schreeuwend overeind komt en zich omdraait, slaat een volgende pijl in zijn hals. Rochelend en bloedend valt de Romein op de grond.

Branthild werkt zich in zittende houding overeind. Verstart van afschuw kijkt ze op en haar ogen ontmoeten die van Folkrad; ze knippert even maar kijkt niet weg.

Zwijgend kijken ze elkaar aan. Folkrad loopt naar haar toe, knielt bij haar neer en neemt haar bezorgd op.

‘Alles goed?’ informeert hij.

Ze knikt.

Opeens merkt Folkrad dat zijn armen en benen trillen, zo hevig dat hij zich ook op de grond moet laten zakken. Branthild komt in beweging; ze houdt de gescheurde stof van haar hemd tegen zich aan en draait haar hoofd weg. Na enige tijd ziet Folkrad dat ze naar de Romein kijkt die hij in de nek en hals heeft geschoten. Hij komt overeind en inspecteert het lichaam, dat in een plas bloed ligt.

‘Die is er geweest,’ zegt hij.

Branthild zegt niets. Ze wendt haar blik af van de lijken. Haar gezicht is opeens nat van de tranen. Folkrad loopt naar haar toe en hurkt bij haar neer.

‘Ze zijn dood,’ zegt hij. ‘Ze kunnen ons niets meer doen.’

‘Weet ik,’ fluistert ze.

Folkrad steekt zijn hand naar haar uit. ‘Kom.’

Branthild schudt haar hoofd. ‘Ik kan niet,’ zegt ze schor. ‘Iedereen ziet meteen wat er is gebeurd.’

Folkrad kijkt naar haar gescheurde kleding. Het is waar. Als *hij* wordt aangevallen, wekt dat de woede op van de leden van zijn

sibbe. Een aanval op een vrouw, of een meisje in dit geval, wekt dezelfde woede op, maar vermindert ook haar waarde.

‘Niemand mag het weten, Folkrad,’ fluistert Branthild. ‘Niemand!’ Folkrad kijkt haar ernstig aan. ‘Dit blijft tussen ons. Ik geef je mijn woord.’

Branthild begint zachtjes te snikken. Folkrad raakt heel even haar hand aan.

‘Ik zal wat kleding van Duva voor je halen,’ zegt hij.

‘Nee! Laat me hier niet alleen met... met *hen!*’ Branthilds stem schiet uit van paniek.

‘Natuurlijk niet. Je wacht gewoon aan de rand van het bos op me,’ zegt Folkrad. Hij kijkt om naar de twee lichamen en richt zich op. Peinzend kijkt hij voor zich uit.

‘We moeten die Romeinen begraven,’ zegt hij.

‘Hun paarden zijn er ook nog,’ zegt Branthild.

Folkrad haalt zijn schouders op. ‘We nemen ze mee en slachten ze.’

‘Nee! Dan komt iedereen te weten dat ik...’

Folkrad knikt, verbergt zijn gezicht in zijn handen en denkt na.

‘Het veen,’ zegt hij plotseling. ‘Dat is het! We jagen die paarden het veen in, met die twee schoften erbij.’

Hij beent meteen naar de boom waar de paarden rustig staan te wachten en neemt beide dieren mee. Het is jammer van die prachtige paarden, maar het kan niet anders.

Zonder er nog een woord aan vuil te maken, tilt Folkrad het eerste lijk op en schuift het slappe lichaam met veel moeite over de paardenrug. Branthild krabbelt overeind en schiet hem te hulp bij het tweede lijk. Hijgend staan ze tegenover elkaar, hun handen besmeurd met bloed.

‘De zwaarden,’ zegt Branthild opeens.

Folkrad zoekt de zwaarden, die ze in het struikgewas hebben neergegoot. Hij werpt handenvol zand over het bloed, dat al gedeeltelijk in de bosgrond is getrokken. Vervolgens verzamelt hij de

pijlen die hij heeft afgeschoten, raapt de helm van een van de Romeinen op en neemt een paard bij de teugels.

Branthild trekt het andere paard achter zich aan. Zo lopen ze langzaam via de wildsporen het woud in. De armen en benen van de Romeinen bungelen langs de paardenlichamen heen en weer.

In de beschutting van het woud leiden ze de dieren naar het veenmoeras. Daar zweven sinds het begin der tijden de geesten van de overledenen, daar huizen de wraakzuchtigsten der goden die koste wat het kost te vriend moeten worden gehouden.

Geen plek om voor je genoeg te komen. Zelfs op een vriendelijke voorjaarsmiddag als vandaag gaat er van het moeras iets sinisters en dreigends uit. Een geur van verrotting verwelkomt Folkrad en Branthild als ze nog in het bos lopen. Dan wijken de bomen en ligt het veen met heel zijn verraderlijke, drabbige oppervlak voor hen.

Ze wagen zich er zo dichtbij als ze durven. Zelfs bij daglicht is het moeilijk te bepalen waar de grond nog begaanbaar is en waar niet. Door het lage water kun je nog een tijdje doorlopen, tot de bruine drab opeens aan je enkels trekt.

‘Tot hier,’ zegt Folkrad.

Ze staan stil en kijken uit over het stinkende, bruine veen. Folkrad loopt om het paard heen en slaat het met de vlakke hand op het achterwerk. Schreeuwend en tierend jaagt hij het geschrokken dier op. Het andere paard danst onrustig opzij en Branthild laat de leidsels los.

‘Lopen! Vooruit!’ roept ze en breekt een tak van een berk af om het dier mee op de billen te slaan.

De paarden snuiven en deinzen terug. Genadeloos steekt Folkrad toe met het kortzwaard van de Romeinen. Met een snerpend gehinnik stormt het paard naar voren en draaft luid plassend het moeras in. Het lichaam van de Romein glijdt langzaam uit het zadel en valt met een doffe plons in de drab. Het andere paard is

gevolgd; het steigert terwijl zijn achterbenen wegzakken, zodat het lijk op zijn rug in het moeras glijdt.

Hoe wilder de paarden tekeergaan in hun pogingen zich uit de zuigende modder te bevrijden, hoe verder ze erin wegzakken.

Folkrad slingert de kortzwaarden weg en kijkt toe hoe ze, tegelijk met de Romeinen, langzaam maar zeker door het moeras worden opgeslokt. Nu en dan kijkt hij om, bevreesd dat er opeens een manipel Romeinse soldaten achter hen zal opduiken. Maar alleen de watervogels verbreken de stilte met hun gesnerp en gekwetter.

Ze blijven staan tot het moeras zich boven de paarden en de lijken van de Romeinen heeft gesloten. Branthild staat met gesloten ogen; ze opent ze pas als het gehinnik van de paarden is weggestorven.

‘Mogen de goden ons geheim bewaren,’ zegt ze zacht.

‘Tot in de eeuwigheid,’ voegt Folkrad eraan toe.

Ze kijken elkaar ernstig aan. Branthild keert als eerste het moeras de rug toe en loopt weg. Folkrad volgt haar, af en toe omkijkend. Niets herinnert aan wat hier net is voorgevallen. Het moeras houdt zijn slachtoffers vast op de bodem zonder ze ooit nog prijs te geven.

Hij huivert.

De zon is inmiddels verdwenen en er steekt een koude wind op. Sombere wolken werpen een donkere schaduw over de hele omgeving. Als vanzelfsprekend lopen ze in de richting van de rivier, waar ze in de beschutting van het riet hun handen wassen en de vlekken van hun kleren proberen te spoelen.

‘Je vertelt het toch aan niemand, hè?’ zegt Branthild.

Folkrad geeft geen antwoord.

‘Folkrad?’

‘Die soldaten zullen gemist worden,’ zegt Folkrad.

‘Ja.’

‘Die mannen hadden net een bezoek aan ons dorp gebracht. Waarschijnlijk kwamen ze schatgeld innen of zo. Wanneer ze niet terug-

keren naar het fort waar ze vandaan kwamen, komt er beslist een onderzoek. Ik kan dit onmogelijk voor mijn vader geheimhouden. Hij zal maatregelen moeten nemen.'

'Wat voor maatregelen? Wat kan hij er nog aan doen? Die soldaten zijn dood!'

'Daarom juist.' Het gevoel van onbehagen dat Folkrad opeens trof, wordt steeds groter. Als de Romeinen er ook maar het minste vermoeden van hebben dat het spoor van twee van hun mannen in de buurt van de nederzetting eindigt, zullen hun strafmaatregelen vreselijk zijn.

Branthild grijpt hem stevig bij de arm en dwingt hem stil te staan. 'Je hebt je woord gegeven dat je het aan niemand zou vertellen!' zegt ze wanhopig.

'Wat we net gedaan hebben kan onze hele sibbe in levensgevaar brengen. Dat begrijp je toch wel?'

Branthild zegt heel lang niets, maar haar gezicht staat ongelukkig. Uiteindelijk zucht ze diep en zegt: 'Alleen aan je vader?'

'Alleen aan mijn vader.'

'Vertel je het ook niet aan Duva?'

'Nee, natuurlijk niet.'

Het begint te regenen. Ze zetten de pas erin, maar als ze de eerste hutten zien liggen, zijn ze al doorweekt en sopt hun leren schoei- sel in de modder.

Iedereen is zijn woning in gevlucht, niemand let op hen. Branthild kan onopgemerkt naar huis rennen. Ze geeft Folkrad een snelle glimlach en glipt tussen de hutten door naar haar ouderlijke woning.

Folkrad loopt met tegenzin naar huis. Het regenwater druipt uit zijn haar, maar hij haast zich niet. Opeens dringt het in volle omvang tot hem door wat een ongelooflijke stommitieit hij heeft begaan. Hij heeft de hele sibbe in gevaar gebracht om één meisje. En hoe lief dat meisje hem ook is, de gevolgen zijn niet te overzien.

Hij loopt tussen de hutten door en blijft staan op een groot plein van aangestampte aarde. Door de regensluiers kijkt hij naar het langhuis van zijn vader. Het is het middelpunt van de nederzetting en verheft zich boven de eenvoudige hutten. Een groot erf geeft toegang tot het domein van het stamhoofd.

Langzaam komt Folkrad weer in beweging. Er zit niets anders op. Hij loopt het erf op, duwt de leren voorhang opzij en gaat tegelijk met een hevige rukwind naar binnen. De vlammen in de stookplaats dansen opzij; het vuur begint te roken.

‘Folkrad!’ roept zijn moeder Lioba verwijtend.

Haastig laat Folkrad de voorhang vallen. Zijn vader zit in zijn met houtsnijwerk versierde zetel bij het vuur en kijkt peinzend voor zich uit. Het schijnsel van de vlammen flakkerd over zijn verweerde gezicht.

Folkrads jongste zusje Nanna ligt op haar buik op de grond met houten poppetjes te spelen. Duva, zijn oudste zuster, zit achter het weefgetouw.

‘Wat is er gebeurd? Je bloedt!’ zegt Lioba als haar zoon haar voorbijloopt.

‘Dat is niet mijn bloed,’ stelt Folkrad haar gerust.

‘Zoveel bloed van de jacht? Wat heb je dan geraakt?’

Folkrad kijkt veelbetekenend naar zijn zusjes. Zijn moeder ziet zijn blik en stuurt hen naar het stalgedeelte achter in de woning, om het vee te voeren. Nanna rent meteen naar achteren, maar Duva loopt langzaam en kijkt nieuwsgierig achterom. Zij heeft al veertien zonnewendes meegemaakt en is geen meisje dat zich gemakkelijk laat afschepen.

Folkrad gaat op de houten bank tegenover zijn vader zitten. Zijn moeder schuift onmiddellijk naast hem. Het duurt even voor Servofried merkt dat zijn zoon hem strak zit aan te kijken, zo diep is hij in gedachten verzonken.

‘Wat is er?’ vraagt Servofried.

Folkrad schraapt zijn keel. 'Ik zag Branthild in het woud. Ze had het ongeluk die twee Romeinen tegen het lijf te lopen die hier vanmiddag waren.'

Servofrieds gezicht verstrakt.

'Bij Freya!' fluistert Lioba. 'Is ze in orde?'

'Ja. Ik had mijn boog bij me.'

Servofried legt zijn armen op de leuning van de zetel en leunt naar voren. Zijn ogen schieten vuur.

'Zeg dat het niet waar is,' zegt hij met lage stem.

Folkrad beantwoordt de blik van zijn vader met een uitdagende flikkering in zijn ogen. 'Wat moest ik anders?' zegt hij stug.

Even blijft het doodstil in de woning. Achter in het langhuis praat Nanna tegen de schapen. Duva is niet te horen. Folkrad verdenkt haar ervan dat ze in de schaduwen dichterbij is geslopen.

'Hoe erg is het?' Servofrieds stem klinkt vlak, maar er is een onmiskenbare ondertoon van dreiging in te bespeuren.

Folkrad zwijgt.

'Geef antwoord!' dondert zijn vader.

'Ze zijn dood,' zegt Folkrad. 'Allebei. Ik kon niet anders.'

Servofried haalt diep adem. Dan barst hij los: 'Natuurlijk kon je wel anders! Een goed stamhoofd weegt de dingen tegen elkaar af. Een goed stamhoofd zet het belang van allen niet op het spel om het belang van een enkeling!'

'Ik ben geen stamhoofd,' zegt Folkrad kortaf.

'Maar je bent wel mijn zoon! En eens zul je stamhoofd zijn!' roept zijn vader.

Folkrad doet er het zwijgen toe.

'Is alles goed met Branthild?' vraagt zijn moeder bezorgd.

'Ja. Maar ze wil niet dat het bekend wordt.'

'Natuurlijk wil ze dat niet. Maar als er een kind van komt...'

'Zo ver zal het denk ik niet komen. Ik heb die Romein... onderbroken.'

Servofried is opgestaan en ijsbeert heen en weer door het langhuis in zijn woede en onmacht. ‘Dit wordt het einde,’ voorspelt hij donker. ‘Die Romeinse varkens azen al zo lang op ons. Ze zullen zich wreken voor alle ergernissen die we hun hebben bezorgd met ons verzet.’

‘Dan zullen ze eerst moeten aantonen dat wij verantwoordelijk zijn voor de verdwijning van die Romeinen,’ merkt Folkrad op. ‘Want verdwenen zijn ze. Ze liggen op de bodem van het moeras, met hun paarden en zwaarden.’

Servofried draait zich abrupt naar hem toe. Dan beent hij naar buiten, de regen in.

Folkrad kijkt naar zijn moeder.

‘Wat had ik dan moeten doen?’ vraagt hij.

Zijn moeder legt haar hand op zijn schouder. ‘Ik heb begrip voor wat je hebt gedaan,’ zegt ze. ‘Maar onthoud dat je je zoiets nooit zult kunnen veroorloven als je eenmaal stamhoofd bent.’

‘Mogen we weer terugkomen?’ Nanna’s blonde hoofd verschijnt in de doorgang naar het stalgedeelte.

‘Ja, kom maar, meisje,’ zegt Lioba.

Duva duikt ergens op uit de schaduw.

‘Wat is er aan de hand?’ vraagt ze.

Haar moeder noch haar broer geeft antwoord.

‘Wat moesten die twee Romeinen hier eigenlijk?’ vraagt Folkrad opeens. ‘Hebben ze het schatgeld weer verhoogd?’

‘Erger,’ zegt Lioba zacht. ‘Ze willen jongens ouder dan vijftien zonnendees inlijven in het Romeinse leger.’

‘Wat!’ roept Folkrad uit. ‘Over mijn lijk!’

‘Tenzij de ouders hun zoons kunnen vrijkopen. Tegen een absurde prijs, natuurlijk,’ zegt zijn moeder.

Folkrad springt overeind en gooit woedend zijn boog in een hoek.

‘Moet Folkrad weg?’ vraagt Nanna verschrikt.

‘Nooit!’ schreeuwt Folkrad. ‘Ik steek mezelf nog liever overhoop dan dat ik dienst neem in het leger van die schoften!’

‘Echt iets voor jou om zo te reageren,’ zegt Duva. ‘Ik ken wel meer jongens die dienst nemen in het Romeinse leger en daar hebben ze het heus zo slecht niet.’

‘Daar hebben we mijn zuster weer,’ zegt Folkrad grimmig. ‘Heulend met de vijand.’

‘Ik heul niet met de vijand, ik gebruik mijn verstand. Vader en jij zijn precies hetzelfde! Als het belang van de sibbe voorop moet staan, zou hij beter een bondgenootschap met de Romeinen kunnen sluiten.’ Met die woorden verraadt ze dat ze het gesprek tussen haar ouders en broer wel degelijk heeft gehoord, maar daar valt Folkrad haar niet op aan. Het woord ‘bondgenootschap’ had ze echter beter niet in de mond kunnen nemen.

Woedend wendt hij zich tot zijn zus: ‘Een b^ondgenootschap? Weet je wel wat je zegt? Dat zou betekenen dat we ons overgeven, dat we ons onderw^erpen!’

‘We zijn al onderworpen,’ zegt Duva nuchter. ‘Al zolang ik leef, al zolang de oudsten van de sibbe leven! Wat is er mis met een bondgenootschap? De Bataven hebben er ook een gesloten.’

‘Maar wij zijn Cananefaten,’ snauwt Folkrad. ‘En Cananefaten sluiten geen bondgenootschappen. Deze woorden zou je nooit durven uitspreken als vader erbij was.’

Duva haalt haar schouders op. ‘Als ik stamhoofd was, zou ik handel drijven met de Romeinen.’

‘En dan? Iedere dag met een wagen vol huiden naar de markt bij het castellum rijden? Waartegen zouden we die moeten ruilen? Romeinse munten zeker! Ik zou niet weten wat we daarmee moesten,’ zegt Folkrad schamper.

‘Je kunt er mooie dingen mee kopen,’ houdt Duva vol.

Lioba kijkt haar oudste dochter onderzoekend aan. ‘En wat zou jij dan allemaal willen kopen? Wanneer heb jij iets gezien dat je zou

willen hebben? Je bent nog nooit op de markt bij het castellum geweest.’

Duva krijgt een kleur.

‘Er was hier laatst een handelaar met een wagen vol spullen,’ zegt Nanna opeens. ‘Maar hij is niet in het dorp gekomen.’

‘Allicht niet,’ zegt Folkrad. ‘Vader zou hem geroosterd hebben in zijn eigen potten.’

‘Wie zou ik geroosterd hebben?’ Opeens staat Servofried weer in het langhuis; hij schudt de regendruppels uit zijn lange haar. Met hem komt een kille wind mee die stro en zand van het erf naar binnen blaast.

‘Die handelaar die langs het dorp kwam,’ zegt Nanna opgewekt.

‘Handelaren komen er hier niet in,’ gromt Servofried. ‘Onze voorvaderen hebben die vervloekte Romeinen ook nooit nodig gehad. Alles wat die rooien gebracht hebben, is oorlog en ellende.’

Duva zwijgt uit respect voor haar vader, maar van haar gezicht is duidelijk af te lezen dat ze het er niet mee eens is. Folkrad kijkt aandachtig naar het sturse gezicht van zijn zuster. Hoe is het mogelijk dat Duva de dingen zo heel anders ziet dan zij? Zijn zij echt zo kortzichtig als zij beweert?

Nee, besluit hij. Het is heel normaal om indringers van je leefgebied te weren en strijd te leveren.

Toch zitten de Romeinen hier al een mensenleven lang. Het land waar vroeger vele stammen onderling oorlog voerden, is overwonnen en geromaniseerd. Ze hebben het Germania genoemd en het volgebouwd met bruggen, wegen en afzichtelijke tempels voor hun goden. Er zijn zelfs steden verrezen naar Romeins model. Veel stammen hebben vriendschap gesloten met de vijand en leven nu als halve Romeinen. Maar de Cananefaten zijn niet van plan hun voorouders en hun geschiedenis te verloochenen voor uitheemse goederen.

Diep in zijn hart kan Folkrad een zekere nieuwsgierigheid naar die

steden maar met moeite onderdrukken, net zoals hij best nog een keer zou willen rondkijken op de markten rond de diverse forten langs de Rijn. Hij is er één keer geweest, tijdens een inspectietocht met zijn vader. Maar mocht hij in de verleiding komen, dan zou het verbod van zijn vader om daar ooit nog een voet te zetten hem er wel van weerhouden. Een verbod van zijn vader trotseren is ondenkbaar.

II

Vroeg in de ochtend wordt Folkrad met een schok wakker. Hij heeft nog lang aan Branthild liggen denken. Iedere keer als hij voor zich zag hoe die Romeinse hond op haar lag, laaide zijn woede weer op. Hij kon er nauwelijks van in slaap komen.

Nu schrikt hij wakker uit een benauwde droom. De beelden glijden weg zodra hij ontwaakt, maar het gevoel van dreiging en gevaar blijft hangen.

Zijn vader heeft het langhuis al verlaten, waarschijnlijk om overleg te plegen met de andere vooraanstaande mannen van de sibbe over het gevaar dat hen bedreigt.

Folkrad maakt zich zorgen over Branthild. Haar toekomst ziet er niet zonnig uit. Geen man zal haar meer willen als uitkomt dat een Romein haar als eerste heeft bezeten. En ook al kon ze er niets aan doen dat ze haar maagdelijkheid vóór het huwelijk heeft verloren, voortaan zal ze als een uitgestotene worden behandeld.

Geen man voor Branthild. Geen kinderen.

Het is onrechtvaardig, denkt hij opstandig. Het overkwam haar ook maar!

Maar aan de eeuwenoude wetten van de sibbe kan niet getornd worden. Zelfs niet door het stamhoofd. De gedachte dat hij ooit in zijn vaders schoenen zal staan en gedwongen zal zijn volgens de wetten van de sibbe te handelen, staat hem steeds meer tegen. Als hij tenminste nog de kans krijgt om stamhoofd te worden...

De gedachte aan de directe toekomst stemt hem niet erg hoopvol. Zullen er represailles komen van de Romeinen, of loopt het met een sisser af? Hij kan zich dat laatste bijna niet voorstellen. Nee, het verdwijnen van twee Romeinse soldaten heeft beslist gevolgen,

maar het is moeilijk om in te schatten hoe zwaar die zullen zijn. Folkrad draait zich op zijn zij en ziet dat Duva's slaapplaats leeg is. Onmiddellijk komt hij overeind. Zijn blik glijdt naar het herten-gewei aan de wand en hij ziet in één oogopslag dat haar mantel is verdwenen. Snel slaat hij zijn met bont gevoerde cape om zich heen, grijpt zijn speer, zijn boog en pijlen, en sluipt het langhuis uit. Buiten is er niemand te zien.

Wáár is zijn zuster?

Folkrad loopt naar de meent, de open plek in het midden van de nederzetting, en onderdrukt de neiging om Duva's naam te roepen. Hij kijkt om zich heen, tussen de hutten door – geen Duva. Waar kan ze zo vroeg in de ochtend naartoe zijn gegaan?

Hij loopt naar de rand van de nederzetting, duwt de poort in de palissadewand open, en dan staat hij buiten. Verderop ruist de rivier, overspannen door een houten brug die de Romeinen hebben aangelegd om hun heerbaan te kunnen vervolgen.

Dwars door de akkers en weiden loopt Folkrad in de richting van de handelsweg. De dauw op het lange gras maakt de pijpen van zijn *brocca* drijfnat. Ochtendnevel bemoeilijkt het zicht op de geplaveide weg, maar opeens doemt het silhouet van een wagen op in de mist.

En op hetzelfde moment hoort hij stemmen.

Door de laaghangende mistlierten sluipt Folkrad gebukt dichterbij. Hij herkent Duva's stem. Ze staat naast de wagen met een jongeman; ze praten zachtjes met elkaar, hun hoofden dicht bijeen. Er klinkt gelach op, gevolgd door een verschrikt 'st'!

Folkrad richt zich op en nadert langzaam de wagen. Zijn leren schoeisel maakt geen geluid, maar als hij de heerbaan opstapt, knarst er een steentje op het plaveisel.

De twee bij de wagen kijken dodelijk verschrikt om.

'Folkrad!' roept Duva, half opgelucht, half ontzet.

Folkrad negeert haar. Hij loopt naar de wagen, blijft staan bij de

os en kijkt strak naar de jongeman met het kortgesneden lichtbruine haar.

‘Thiatbald,’ zegt hij vlak. ‘Nooit gedacht dat ik jou nog eens terug zou zien.’

‘Folkrad...’ De jongeman knikt hem toe.

Ze nemen elkaar op met ogen die niet voor de ander willen wijken.

‘Je bent veranderd in die twee jaar,’ zegt Thiatbald. ‘Geen jongetje meer. Ben je al opgenomen in de volksvertegenwoordiging?’

Op die vraag geeft Folkrad geen antwoord.

‘Je haar is kort,’ zegt hij. ‘Je lijkt wel een Romein.’

Thiatbald grijnst en haalt zijn hand door zijn haar. Vroeger hing het op zijn schouders, zoals bij Folkrad.

Folkrad kijkt naar zijn zuster. ‘En wat doe jij hier?’

‘Je zegt toch niets tegen vader, hè?’ zegt Duva.

‘Dat ligt eraan. Vertel me eerst maar eens wat je hier doet. Wist je dat hij zou komen?’ Folkrad maakt een hoofdbeweging naar Thiatbald.

‘Ja.’

‘Dan is het vast niet de eerste keer dat jullie elkaar hier ontmoeten.’

‘Nee.’

‘Maar wel de laatste keer.’ Folkrad draait zich om, alsof hij het gesprek als beëindigd beschouwt.

‘Nee maar! Ik zie mijn broer, maar ik hoor mijn vader! Jij kunt mij niets verbieden, Folkrad,’ zegt Duva scherp.

Woedend draait Folkrad zich naar haar om. ‘Dat kan ik wel! Ik ben je broer, zoals je al zei!’ Hij wijst met zijn speer naar Thiatbald.

‘Wat denk je dat vader met jou doet als hij erachter komt dat jullie elkaar stiekem ontmoeten? Dat je geheime afspraken hebt met een Cananefaas die voor de Romeinen heeft gekozen? Een verrader!’

‘Ik heb niet voor de Romeinen gekozen, Folkrad,’ zegt Thiatbald rustig. ‘Ik ben mijn eigen volk nooit afgefallen. Dat ze mij verstoten hebben, wil nog niet zeggen dat ik me geen Cananefaaf meer voel.’

‘Je kunt geen twee heren dienen,’ snauwt Folkrad.

‘Nee,’ geeft Thiatbald toe. ‘Daarom dien ik er geen. Ik ben alleen aan mezelf verantwoording schuldig.’

‘Thiatbald drijft alleen handel met de Romeinen,’ mengt Duva zich in het gesprek. ‘Is dat zo erg? Kijk, hij heeft prachtige spullen! Ik weet zeker dat iedereen in het dorp die graag zou willen hebben.’

‘Je koopt mijn zuster om met je Romeinse troep,’ snauwt Folkrad Thiatbald toe.

Thiatbald haalt zijn schouders op, maar Duva trekt het zeildoek weg dat de lading bedekt. De ochtendnevel wordt doorboord door de eerste zonnestralen en het licht strijkt over prachtig versierde aardewerken schalen. Er staan kisten met bronzen en glazen vaatwerk op de wagen, gegraveerde flesjes waarvan Folkrad de inhoud niet eens kan raden. Hij ziet mandjes met barnstenen sieraden, en in een hoek van de wagen liggen kruiken waar waarschijnlijk olie of wijn in zit.

Folkrad staart naar de wagen, waarop een heel andere wereld getaleerd ligt.

‘Haal je dat allemaal uit Roma?’ vraagt hij, ondanks zijn weerzin toch onder de indruk.

‘Nee, uit Noviomagus. Het zou je er bevallen, Folkrad. Ze hebben er alles! Badhuizen, een amfitheater, winkels, noem maar op. Net als bij het castellum aan de Rijn, maar dan groter. Je bent toch wel eens bij het castellum geweest?’

Folkrad knikt stug. Hij heeft een glimp van die andere wereld opgevangen toen hij met zijn vader een kijkje ging nemen op de markt bij het castellum. Ze keken er hun ogen uit. Smalle rechte straten vol drinkhuizen waar je vanaf de straat kon bestellen. Vier-

kante huizen van steen waarin je allerlei spullen kon kopen. Romeinse tempels, Romeins geld, Romeinse kleding. En overal om hen heen werd Latijn gesproken, zelfs door de inheemse bevolking. Ze hadden die Romeinse indringers moeten verjagen in plaats van hun rare tunica's aan te trekken, vond Servofried.

Terug in de nederzetting had hij iedereen verboden ook maar een voet in de buurt van het castellum te zetten. En wie met Romeinse goederen werd betrapt zou ogenblikkelijk verstoten worden.

Vanaf hun kindertijd zijn Thiatbald en Folkrad hecht bevriend geweest, al waren ze nog zo verschillend. Thiatbald stoorde zich geen moment aan de wetten van de Cananefaten. Op een dag begon hij op eigen houtje handel te drijven met de Romeinen. Huiden, geweven tunieken, bont, benen gebruiksvoorwerpen die de Romeinen zo aardig vinden om mee naar Roma te nemen en daar te laten zien. Toen Servofried Thiatbald verstootte, vertrok hij kalm. Dat was twee jaar geleden.

'Heb je enig idee in welk gevaar je Duva brengt?' vraagt Folkrad schor.

'Duva doet wat ze zelf wil. Dat heeft ze altijd al gedaan.'

'Maar jij moedigt haar aan! De wetten van de sibbe gelden ook voor haar! Al zal het zijn hart breken, vader zál haar verstoten als dit uitkomt!'

'Dan is Duva van harte welkom bij mij,' zegt Thiatbald rustig.

Met een scherp geluid houdt Folkrad zijn adem in. Hij kijkt van zijn zuster naar zijn vroegere vriend. Dus zo staan de zaken ervoor. Duva is nu nog te jong, maar op een dag zal ze haar eigen weg gaan. Zoals Thiatbald deed.

Het is volslagen zinloos om op hen in te praten. Hij heeft het gevoel dat er een gapende kloof tussen hen ligt waar hij niet overheen kan springen.

Zwijgend draait Folkrad zijn zuster en Thiatbald de rug toe. Met grote stappen loopt hij terug naar het dorp, zonder omkijken.